

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Henrici Meibomii De Cervisiis potibusque &
ebriaminibus extra vinum aliis Commentarijs**

Meibom, Johann Heinrich

Helmeftadii, 1668

Caput Vicesimum Secundum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10160

tur herbæ quam plurimæ, numero sferè sexagenæ, diutissis
meque bulliant ad tertias aut dimidias, donec coctione ista
herbacei viroris & saporis exuat fastidium, adipiscaturque
novam vim alendi, & gratiam vini maluatici.

CAPUT VICESIMUM SECUNDUM.

SUMMARIA.

1. Potus ex saccharo. 2. σάκχαρ, σάκχαρον, σάκταρον.
3. in veterum saccharum diversum à nostro. 4. sacchari veterum duogenera. 5. prius ex arundinibus arboreis. 6. mellis species creditum Arriano. 7. Dioscoridi. 8. Straboni. 9. Plinio. 10. AEliaño. 11. Aphrodisæo. 12. Isidoro. 13. item Galeno, Oribasio, Aegineta. 14. Charitoni manna dictum. 15. Hesychio gummi. 16. Archigeni sal Indicus. 17. an sit ex rore, aut ipsis arundinibus. 18. Seneca dubitatio. 19. ex rore esse, opinio AEliañi & Aphrodisæi. 20. ex ipsa arundine, sententia Strabonis. 21. An magnarum arundinum radices dulces. 22. Diodori Siculi de ea re locus. 23. causa dulcedinis in radicibus. 24. Alterum sacchari veterum genus ex arundinibus parvis. 25. De eo locus Varronis Atacini. 26. Solini. 27. Papinii. 28. huius versus aliter lectus. 29. Saccharum nostrum itidem duplex. 30. saccharum de Mambu ex arundinibus magnis. 31. de eo Garsias ab Horto. 32. & Christophorus à Costa. 33. Salmasio idem cum manna Xiraquest. 34. Saccharum nostrum alterum ex arundinibus parvis. 35. an utrumque à veteribus bibi solitum. 36. Plinij sententia. 37. alia ex Strabone adserta. 38. An saccharo magnarum arundinum vis μεθυστική. 39. Strabonis locus obscurus. 40. ab Eustathio aliter lectus. 41. à Salmasio emendatus. 42. Vocabuli, fructus, acceptio duplex. 43. καρπὸς ἀρπυρίας. 44. καρπὸς ἀμπύλιος. 45. fructus, proprie quid. 46. fructus calami. 47. Posterius sacchari genus in potu usurpatum. 48.

De

De eo Lucanus. 49. Isidorus. 50. AEchmes. 51. Vis mel-
lissim^{us}, in saccharo posteriori. 52. sacchari originatio. 53. ro-
tus veterum ex saccharo duplex. 54. Hydrosaccharum. 55.
Aqua saccharata. 56. Nectar ex saccharo. 57. Incolarum
in Insulis Moluccis ex saccharo potus.

1 QVam inebriandi vim mel habere ostendimus, eam &
saccharo inesse certum est: veteresque non tantum po-
tibus ex melle, verum etiam ex saccharo usos constat. Dis-
2 citur id Græcis σάκχαρ, σάκχαρι, σάκχαρον, σάκχαρον: Latinis
peregrinum nomen retinentibus, Saccharum: nostratibus
3 Zucker. Quæritur autem hic statim in limine, an saccha-
rum antiquorum idem sit cum nostro quo hodie utimur,
an diversum. Differre omnino & res diversas prorsus esse
credidere, & magna contentione adsertum ivere Joan. Ma-
nardus Epist. Medic. lib. XI. ep. IX. lib. IX. ep. V. & lib. XIV.
ep. V. Leonh. Fuchsius lib. I. de Compos. medic. cap. X. &
lib. I. Paradox. Med. cap. XXXV. Jac. Theodorus Tabernæ-
montanus Herbarii sect. VI. cap. XLII. quos sequutus est
Henr. Salmuthus Comm. in Nova reperta Pancir. lib. II.
tit. V. Non differre ab invicem statuerunt Scaliger pater
Exercit. CLXIV. Val. Cordus Comm. in Dioscor. lib. II. cap.
CIV. Andr. Matthiolus Comm. in Diosc. lib. II. cap. LXXXV.
& Epist. lib. I. ep. I V. & VI. Matth. Lobelius in Adversar.
pag. XXI. Jo. Langius Epist. Medic. lib. I. cap. LXIV. & Co-
nimbricenses Comm. in libros Meteorologicos Arist. tract.
VII. cap. X. Non opus autem fuerat tam acri concertatio-
4 ne, quæ facili negotio sopiri poterat. Habebant veteres
duo sacchari genera, inter se diversa; utrumque ex arundi-
nibus quidem, sed specie differentibus, diverso etiam mo-
do collectum aut paratum. Alterum proprie saccharum
vocabant; alterum vero succum potius quendam ex arun-
5 dinibus expressum aut excoctum. Saccharum, quod pro-
prie

prie ita dicebant, proveniebat in India potissimum & Ara-
 bia felici in arundinibus magnis & arboreis, quas propterea
saccharinas appellabant. Hæ nempe erant, ex quarum sin-
 gulis internodiis navigia fieri scribit Plinius lib. xv. cap.
 xxxvii. Intelligit autem navigia parva, quæ ternos fere-
 bant homines, quod iam ante notarat lib. vii. cap. ii. sive
 navitas binos aut ternos, ut habet Pomp. Mela lib. iii. cap.
 vii. & quibus tantum lembi vice vestitabant navigantes,
 ut ait Solinus cap. lxi. Ex his arundinibus Indorum regem
 adversus Semiramidem pugnaturum, quatuor millia na-
 vigiorum construxisse narrat Diodorus Siculus lib. ii. cap.
 xvi. additque crassitiem earum arundinum non facile ab
 hominis complexu circumdari. Reperiebatur autem sac-
 charum iam dictum in his arundinibus concretum instar
 mellis siccioris & friabilis, aut instar gummium aut salis co-
 agulati. Ea causâ mellis speciem putarunt, & mel appella-
 larunt. Vnde Theophrastus in fragmento de melle, quod
 est apud Photium Cod. ccLxxix. tres mellis species facit,
 quarum prima sit ab apibus, altera ex rore, tertia ἐν καλά-
 μοις seu arundinibus. Et hanc ultimam cum additione vo-
 carunt μέλι καλάμιον. Arrianus in Periplo : καὶ μέλι τὸ
 καλάμιον, τὸ λεγόμενον σάκχαρ. *Mel arundineum, quod vo-*
catur saccharum. De eo ita Dioscorides lib. ii. cap. lxxiv. 7
 καλεῖται δὲ ἢ καὶ σάκχαρον, ἐστὶ μέλι, ἐν Ἰνδία πεπηγό-
 ται, καὶ τῇ Ἰθαίμοι ἑρβία, ὡς σπόγγον ἐπὶ τῶν καλάμων.
Vocatur & quoddam saccharum, quod mellis species est, in In-
dia feliciq; Arabia concreti; & in arundinibus invenitur.
 Strabo lib. xv. in descriptione Indiæ, ex Nearcho : ἔιρηκε 8
 ἢ καὶ ἐν καλάμων, ὅτι ποῖσι μέλι, μελισσῶν μὴ ἔσῶν. *Tra-*
didit etiam arundines mel facere sine apibus. Plinius lib. xii. 9
 cap. iix. *Saccharum & Arabia fert, sed laudatius India. Est*
autem mel ex arundinibus collectum. Ælianus lib. xv. dea- 10

nimal. cap. vii. in India, & maxime Prasiarum regione,
 ait μέλι ἐμπίπην ταῖς πόαις, καὶ ταῖς ἐλείω καλάμων κόμαις,
 νομαῖς τῆς βεπὶ καὶ τῆς περὶ τοῖς παρέχων θαυμαστῆς, *mel li-*
quidum incidere in herbas ac palustrium arundinum comas,
bubus & ovibus mirificas prestans pastiones. Addit pastores
 ad calamos illos pecus agere, & jucundis excipere epulis,
 quod deinde illis vicissim lac reddat suavissimum, ut non
 opus habeant ipsi immiscere mel, ut faciunt Græci. Ale-
 xander Aphrodisæus lib. i i. probl. lxxiv. *Quod sacchar*
Indi appellant, mellis in arundinibus coagulum est, sole cogen-
ter ores ad mellis dulcedinem. Tertullianus lib. de iudicio
 Dei:

Mella viridanti confragrant pinguiâ canna.

- 12 Isidorus lib. xx. cap. ii. *Antea mella de rore erant, invenie-*
bantur ἄρῃ in arundinum foliis, siquidem hucusque in India &
 13 *Arabia collectum reperitur.* Similiter ad mellis etiam speci-
 es referunt saccharum Galenus lib. vii. simplic. med. fac.
 cap. de melle, Oribasius Collect. lib. xv. & Paullus Ægine-
 14 ta lib. vii. uterque in voce μέλι. At Charito lib. πρὸς δόπο-
 βρεγματῶν, in decoctione ἐψηματῶν, sive *sapa*, vocat μάν-
 να καλάμων Ἰνδικῆ, *mannam arundinis Indica*, & distinguit
 à vera manna, quam neutro genere appellat μάννα ἀπλῆν,
mannam simplicem, sive communem. Caterum saccharum
 hoc veteres *mel* primum nominarunt ob dulcedinem, qua
 mel æmulatur & fere superat: deinde quia instar *manne*,
 quam *mel aërium* dicebant, id concrevisse sibi imaginaban-
 tur. Advehebatur enim ad ipsos, arundinibus adhærens &
 concretum, *gummi* instar tamen, candidum & dentibus
 15 *friabile*, ut Plinius ait laudato loco. Hesy chius *gummi* ap-
 pellare videtur: Σάκχαρον, τὸ ἐμφερές ἐστὶ κόμη ἐν τῇ Ἰνδι-
 κῇ, διαλυτὸν. Phavorinus, qui sua ex Hesy chio transcri-
 bere solet, pro κόμη, quod nihil hic significat, rescribit κόμη,
 Salma-

Salmasius κόμμει, ut *gummi* intelligatur: & pro διαλυτικόν
 reponit κοιλίας λυτικόν, ut sensus sit: *Saccharum, hoc gummi*
simile est in India album solvens, quomodo & Simeon Sethi
 testatur τὸ σάχαρ τῶν γαστέρων πρὸς τὴν πέψιν. Jo. Bodæus comm.
 in Theophr. Hist. plant. lib. IV. cap. XII. ex Dioscoride pro
 διαλυτικόν substituit Ἀκοιλίον, quod albo sit utile. Archige-
 nes apud Aëginetam lib. II. cap. LIV. saccharum salis speci- 16
 em esse voluit, & ἄλα Ἰνδικόν, *salem Indicum* nominavit,
 qui sit χροία μὲν καὶ συσπύσει ὅμοιος τῶν κοινῶν ἁλῶν, γεύσει δὲ με-
 λιτέους, *colore quidem & consistentia salis communi similis,*
gustu mellis amulus. In quem modum etiam Dioscorides
 scribit *arundineum mel* esse ὅμοιον τῇ συσπύσει ἁλῶν, καὶ θραυσ-
 τὸν ὑπὸ τοῦ ὁδοῦ καθαίπερ ἁλῶν, *concretione sua salis si-*
mile, & dentibus subditum salis modo friabile. Alexander
 Aphrodisæus ait fieri proximum salis *glebulis, candidum,*
fragile. Isidoro est ramis inherens in similitudinem salis. Du- 17
 bii vero erant veteres de ratione, qua saccharum hoc in a-
 rundinibus proveniret. Alii enim, si forte vulneratæ es-
 sent, exsudare ex ipsis succum & concretere putabant: al-
 lii ob succi in arundinibus copiam, accedente æstu & calore
 solis, sponte ex ipsis prodire & indurari; alii vero non ex
 cannis, sed rore aërio ipsis illapso concretum esse volebant.
 Seneca philosophus Epist. LXXXIV. *Aiunt inveniri apud In-* 18
dos mel in arundinum foliis, quod aut ros illius cali, aut ipsius
arundinis humor dulcis & pinguis gignat. Ælianus loco ad- 19
 ducto credidit esse ex rore, & ἐμπίπτειν ταῖς καλάμων κόμμαις,
incidere in comas arundinum: ut & Aphrodisæus, qui *Sole*
cogente rores ad melleam dulcedinem provenire scripsit. Et
 iam Isidorus de rore esse putavit. At Strabo cannas ipsas 20
 ait ποιεῖν μέλι, ac proinde ex ipsis id esse & prodire. Addit
 vero Strabo de radicibus harum arundinum: τὰς ῥίζας τῶν
 μεγάλων καλάμων γλυκείας εἶναι φύσει καὶ ἐψήσει, χλιανομέ-

18 τῶν ὕδατων τοῖς ἡλίοις, τῶν ἐπιπλοῦν ἐκ θιῶς καὶ τῶν ποταμῶν, *radices magnarum arundinum dulces esse natura & coctione, aqua à Sole calefacta, tam caelesti, quam fluuiiali.*
 21 Cl. Salmasius, vir doctrinae in omni eruditione consummatissima, dubitat hic, an non à Strabone magnarum arundinum radices cum radicibus parvarum confundantur; quos
 22 dulces esse mox dicemus. Verum Straboni consentanea scribere videtur Diodorus Siculus lib. II. cap. LXXVI. ubi de India agit, & ejus arundinibus. *In palustribus, inquit, enatae radices (intelligo hoc de parvarum arundinum radicibus) dulcedine eximia sui copiam mortalibus praebeant: radices vero in paludibus maxime magnarum arborum, aestus Solis*
 23 *percoquit.* Et vero simile est, quum arundines magnae succo dulci totae turgeant, eumque exudent, etiam radices earum dulcedinis non prorsus expertes esse, accedente praesertim Solis aestu, succum in ipsis percoquente. Solinus cap. LII. etiam exprimi ex radicibus istis succum dulcem tradit. Sed huic sine aliis non multum est fidei. Interim radicum harum dulcedines, succive dulces in iis, ad saccharum jam
 24 dictum nihil faciunt, nec id constituunt. Itaque progredimur ad alterum sacchari genus. Id vero veteribus non sub sacchari nomine cognitum fuit, sed sub nomine *succi aut humoris dulcis ex arundinibus parvis* earumque radicibus
 25 excocti aut expressi. Expressionis hujus meminit Varro, non Marcus ille, Romanorum doctissimus, quod putavit Matthiolus loco adducto, sed *P. Terentius Varro*, qui Olymp. CLXXVII. anno ante natum Salvatorem LXXXI, in *Atace*, Galliae Narbonensis oppido natus, *Atacini & Narbonensis* inde nomen obtinuit. Versus sunt isti:

*Indica non magna nimis arbore crescit arundo;
 Illius è lentis premitur radicibus humor,
 Dulcia cui nequeant succo contendere mella.*

Memi-

Meminit expressionis & Solinus 1 *Eradicibus arundinis* 26
(parvam intellige) exprimitur humor dulcis ad melleam suavitate. Et Isidorus: *In Indicis stagnis nasci arundines calamiq;* dicuntur, ex quorum radicibus expressum succum bibunt. Decoctionem inculcat Statius Papinius *Silvar.* lib. 1. 27
carm. ult. ubi inter munerum Domitiani delicias enumerat.

*Quod ramis pia germinat Damascus,
Et quos praequit Ebofia cannas.*

Ubi tamen alii legunt *Ebusita*: & intelligunt incolam *Ebu* 28
si, insulae in mari Balearico, quae Pityusarum altera Plinio
lib. 11. cap. v. Quia vero in ea arundinum succum, sive saccharum colligi solitum, nullibi lectum aut traditum reperitur, Hermolaus Barbarus *Comm. ad Plinii lib. 11. cap. cccvi.* legit *Hypasita*. Est enim *Hypasis* Indiae fluvius, a quo fit *Hypasita*, ut ab *Hypant*, itidem Indiae fluvio, *Hypanita*, apud Stephanum lib. *πῆ' πόλεων*. Atque hoc duplex fuit veterum saccharum. Vtrumque vero hodie etiam habemus, 29
quaquequam altero tantum nostris in regionibus utamur. Prius saccharum hodie *Sacar*, sive *saccharum de Mambu* 30
Mambu appellatur. *Mambu* autem arundo Indis est magna & ampla, ut ex ea non secus ac olim cymbas hodie faciant, quae binos homines ferant. Audiamus haec de re *Garfiam* ab 31
Horto Histor. Arom. lib. 1. cap. xii. Ait is autem *Tobaxir* esse vocabulum Persicum, & nihil aliud sonare quam lacteum humorem aut succum liquoremque concretum. Addit vocari ab Indos *Sacar Mambu*, quasi dicas *saccharum de Mambu*, quoniam Indiae arundines sive ramos arboris id proferentis *Mambu* vocent. Hodie tamen etiam Indos *Tabaxir* illud vocare, quod eo nomine petatur ab Arabibus, Persis & Turcis. Arborem esse interdum magnam, interdum minorem, ramis erectis, frequentibus nodis distinctam. Inter internodia generari liquorem dulcem, crassum, veluti

amyllum, & simili colore: interdum multum, interdum
perpaucum: non ubivis in omnibus arundinibus, sed tan-
32 tum in Birnagar, Batecala & Malavar, Christophorus à Co-
sta cap. de Tabaxir, ait arbores sive arundines *Mambu*, in
quibus innascitur *Tabaxir*, tantæ amplitudinis esse & cras-
sitici, ut ex ea cymbas faciant, quæ binos Indos capere pos-
sint: non excavantes eas, sed relictis solum duobus inter-
33 nodiis excidentibus. Magnus Salmasius saccharum hoc *man-
na speciem* esse pluribus docet in Exercit. Plinianis ad Solin.
cap. LII. nec differre vult ab ea mannæ specie quæ *Xiraguest*,
aut *Xircast* Indis dicitur, de qua vide Garfiam loco addu-
34 cto, cap. XI. Alterum sacchari nostri genus, & quo commu-
niter utimur, ex parvis itidem, ut veterum illud alterum,
fit arundinibus, sive calamis aut cannis: aliter saltem, quam
olim conficitur. Non enim succus tantum hodie exprimi-
tur, sed cannæ primum mola franguntur, succi deinde ex
iis expressi coquuntur, ac beneficio caloris indurantur, &
in panes formantur, & pro modo depurationis in varias
species abeunt. Ex quibus omnibus jam liquet, duplex ve-
teres habuisse, duplex nos habere saccharum, aliud ex ma-
joribus, aliud ex minoribus calamis vel collectum, vel ex-
35 pressum, vel coctum. Nunc quæritur quodnam illud fu-
36 erit, quo veteres in potu fuerint usi. De priori, quod ex
magnis arundinibus colligebatur, Plinius testis est lib. XII.
cap. IIX. id usurpatum ad medicinæ tantum usum. Vnde
Dioscorides *ευκάλιον* vocat & *ευστόμαχον*, *αλυστομάχο*,
utile, renibus etiam & vesicæ conferens. Addit tamen *ὡς
δατι διαθην καὶ ποθην*, aqua dilutum & bibitum. Ex quo et-
iam bibi solitum colligas. Non est enim quod dicas, dissol-
vi & bibi solitum tanquam medicamentum ad *ευκοιλίαν*,
ευστόμαχίαν. In utrumque enim finem, & ut potulentum
quid

quid, & medicamentum bibi potuit. Nam & cervisias ha-
 bemus quæ itidem Ἀσθήμαχοι sunt, & ventriculum confor-
 tant, & suo calore calorem innatum ejus augent; sunt et-
 iam quæ εὐκοίλιοι sunt, sunt quæ alvum laxam servant, at-
 que interim tamen non ad saturitatem tantum, sed & ebri-
 etatem à plurimis bibuntur. Tales potus etiam sunt, quos
 apud Indos ex herba *Chia*, & ex melle alibi parari diximus,
 potulenti simul & medicamentosi. Strabo certe vim *Μεθυ-* 37
σικῶ in magnis arundinibus agnoscit. Locus obscurus ef- 38
 se videtur & difficilis: sed adscribam totum. *Ἐίρηκε ἡ κρη πῶθεν*
καλάμων, ὅτι ποιεῖσι μέλι, μελισσῶν μὴ ἔσῶν. ἔσ γδ δένδρον εἶναι
καρποφόρον, ἐκ ἧ τῶ καρπῶ μεθύειν. Dixit etiam (Nearchus)
de arundinibus, quod melfaciant sine apibus. non enim arbo-
rem esse fructiferam, fructu tamen inebriare. Casaubono τῶ 39
πάυ, Comm. in Strabon. (quanquam Codices veteres om-
 nines in lectione non variare testetur) locus de mendo su-
 spectus est. Medicinam tamen ipsi facere non audent. Me-
 dicorum tantum filiis disquirendam relinquit, an saccha-
 rum inebriet. Eustathius Strabonis verba adducens, in-
 terferit quædam quæ in editis exemplaribus non habentur,
 de arundinum vi *Μεθυσικῆ* tamen testentur, & legit: *ὅτι*
καλάμοι ποιεῖσι μέλι, μελισσῶν μὴ ἔσῶν, ἵς δὲ φαρμάκους ὡμῶς
τῶ μεθύειν, quod calami mel producant sine apibus, quo cru-
do qui vescantur, inebriantur. At Salmasius ubi hæc addu- 40
 cit, sub voculis illis, ἔσ γδ, latere autumat nomen arboris,
 quæ fructifera sit, & cujus fructus inebriet: aut legendum
 esse istimat, *καὶ, ubi etiam*, arbor nempe fructifera sit, cu-
 jus fructus ebrietatem inducat. Quod si vulgatæ lectioni
 sit inhærendum, quæri posset, quomodo δένδρον ἔσ καρπο-
φόρον ἐκ καρπῶ queat μεθύειν. Quod enim fructum non 41
 fert, fructu inebriare nequit. Quid vero si conciliari hæc
 possint

42 possint? καρπός, *fructus*, ἀπὸ τῆς καρπασθῆς Græcis dicitur,
 quod est *frui*: quemadmodum *fructus* Latinis etiam est à
frucendo. Hinc in genere omne id καρπός sive *fructus* appel-
 latur, quod in usum & fruitionem humanam natura pro-
 fert. Ita *fructum fundi* Varro lib. i. de R. R. cap. xxiii. vo-
 cat, qui ex eo satus nascitur, utilis in aliquam rem. Ita Ho-
 43 mero & Hesiodo passim καρπός ἀγροῦ dicitur, quidquid è
 44 terra provenit. Herodotus lib. i. non longe à fine vinum
 nominat καρπὸν ἀμπέλιον, *fructum viteum*: similiq̄ue mo-
 do Varro etiam cap. xiii. vinum & oleum vocavit *fructum*,
 illud nempe *vitis*, hoc *olea*. Immo Strabo ipse lib. xi. de
 Massagetis agens, *fructum arborum* vocat id, quod ex eo
 exprimitur, quod arbores ferunt: πίνασι δὲ τὸν ἐκ τῶν δέν-
 δρων καρπὸν ἐκλίβοντες, *bibunt arborum fructum*, expri-
 45 mentes ipsum. Proprie verò καρπός & *fructus* in plantis est
 sedocetur τὸ σπέρμα μετὰ τῆς περικαρπίς, *semen cum carne*,
 ut definit Theophrastus Hist. plant. lib. i. cap. iiii. Hoc
 modo in arboribus *pomum* fructus est; semen granula ins-
 teriora: in leguminibus *siliqua* fructus sunt; semina id
 46 quod in siliquis continetur. Posteriori hoc significato ca-
 lami, sive cannæ, non sunt καρποφόροι, nec fructum ferunt:
 at priori acceptione *fructus calami* est id quod ex ipso pro-
 venit, quo frui possumus, nempe *saccharum* quod ex ipsis
 47 exsudat. Posterius porro sacchari genus, sive succum ex
 arundinibus parvis expressum aut excoctum, à veteribus bis-
 bi solitum, extra controversiam est, & docent passim au-
 48 ctiores. Lucanus lib. iii. de Indis agens:

Quiq̄ bibunt tenera dulces ab arundine succos.

49 Isidorus: In Indicis stagnis nasci arundines calamique dicuntur,
 50 ex quorum radicibus expressum succum bibunt. Æchmes
 in Oneirocrit. potum hunc vocat οἶνον ἐκ σακχαροῦ, vi-
 num

num ex saccharo. Εἰ τὸ ἴδιον, ἢ οἷον ἴπιν ἐκ τῆς σακχαρόσις, 31
si quis in somnis videat vinum se bibisse ex saccharo &c. Vim
quoque μεθυστικὴν huic succo sive saccharo inesse, non nega-
bit, qui non secus ex ipso, quam ex frumento, pomis, py-
ris aut melle spiritum ardentem beneficio fermentationis
& destillationis noverit elici. Modum quo id fiat, descri-
bit candidissimus Chemicorum, amicus olim noster, An-
gelus Sala, Saccharologiae part. II. cap. v. Et sunt, qui τὸ 32
σακχαρὸν derivent ab Hebraeo *schechar*, quod est à *scharar*,
inebriari. Veteribus autem potum ex saccharo duplicem 33
ut ex melle, fuisse autumo: alium *simplicem*, ex succo a-
qua diluto, aut saccharo cum aqua permixta, quem *hydro-*
saccharon vocat Actuarius Meth. med. lib. v. cap. II. alium 34
compositum, & additis quibusdam instar medonis coctum.
Aquam saccharatam pro potu conficiendi modum habes a- 35
pud Tabernae montanum loco adducto. Σηνωσίαν *hydro-* 36
sacchari optimi, & *Nectaris ex saccharo* dulcissimi exhibet
Sala cap. vi. & vii. Hodie in Indiae regno, *Ceilum* dicto, 37
incolas loco vini potum ex saccharo parare refert Marcus
Paullus Venetus Itiner. lib. III. cap. xxxi. *Moluccarum in-*
cola sumunt vas ligneum ferreis vinculis cinctum, capax
amphorarum triginta: addunt sacchari Javanici libras duas,
tamarindorum uncias quatuor, poma citria dissecta tria.
Reponunt omnia bene obturata loco frigidiore, & à Solis
radiis libero, ubi fermentari statim incipiunt sine igne, ut
sonus minus audiri possit, ac si cervisia coquatur. Relin-
quantur sic per viginti quatuor horas, & faeces interim, quæ
ejiciuntur, despumantur. Potum ita indipiscuntur gratis-
simum qui gratior evadit, si caryophyllorum manipulus
vasi injiciatur. Vide Jacobum Bontium de Medicina Indor,
lib. II. Dial. III.

O

CAPUT